

شرح قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح

محمدرضا یزدانیان

قسمت: سیام

مدیرکل حقوقی سازمان قضائی ن.م

حقوق متهم در فرایند دادرسی کیفری

ماده (۱۲۷): هر نظامی در زمان جنگ با دولتی که قرارداد ژنو مورخ ۱۹۴۹ را امضاء نموده یا بعداً به آن ملحق شده است، پرچم یا بازوبند یا سایر علائم هلال احمر یا همدریف آن را در منطقه عملیات جنگی بدون حق علناً مورد استفاده قرار دهد، به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌شود.

شرح ماده:

۱- رفتار مجرمانه یا عنصر مادی جرم که از نوع فعل مثبت مادی می‌باشد، عبارت است از: «استفاده غیرمجاز از پرچم یا بازوبند یا سایر علائم هلال احمر یا هم ردیف آن»

۲- کشور ایران در تاریخ ۱۳۳۴/۹/۳۰ با تصویب ماده واحده قانون اجازه الحاق دولت ایران به قراردادهای معروف به قرارداد ژنو، رسماً به قرارداد سال ۱۹۴۹ میلادی مصادف با سال ۱۳۲۸ هجری شمسی ملحق گردیده است. براساس ماده واحده موصوف، مجلس شورای ملی، الحاق دولت ایران را به قراردادهای معروف به قرارداد ژنو به شرح زیر تصویب می‌نماید:

۱- قرارداد راجع به بهبود سرنوشت مجروحین و بیماران در نیروهای مسلح هنگام اردو کشی،
۲- قرارداد راجع به بهبود سرنوشت مجروحین و بیماران و غریقان نیروهای مسلح در دریا، ۳- قرارداد

راجع به معامله با اسیران جنگی، ۴- قرارداد راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ

۳- برخی از موضوعاتی که در فصل هفتم از قرارداد راجع به بهبود سرنوشت مجروحین و بیماران در نیروهای مسلح هنگام اردو کشی در باب "علامت مشخصه" آمده است، عبارت است از:

۱- ۳: کشورهای که از قبل هلال سرخ و هلال احمر را روی زمینه سفید به جای صلیب سرخ به کار می‌برند، علائم مزبور نیز در زمینه مفهوم این قرارداد به عنوان علامت مشخصه مقبول است. (ماده ۳۸)

۲- ۳: علامت مذکور تحت نظارت مقامات نظامی صلاحیت‌دار روی پرچم‌ها و بازوبندها و همچنین روی کلبه لوازم مربوط به اداره بهداری نصب خواهد شد. (ماده ۳۹)

۳- ۳: برابر مقررات ماده (۴۲) قرارداد مزبور، پرچم مشخص قرارداد را فقط بر فراز تشکیلات و مؤسسات بهداری که به موجب این قرارداد باید محترم شمرده شود؛ می‌توان برافراشت و فقط با موافقت مقام نظامی باید بدان اقدام کرد.

۴- ۳: علامت صلیب سرخ روی زمینه سفید و لفظ «صلیب سرخ» یا «صلیب ژنو» را نمی‌توان خواه در زمان صلح و خواه در زمان جنگ (به استثنای موارد مذکور در بندهای ذیل این ماده) مورد استعمال قرارداد، مگر برای تشخیص یا حمایت تشکیلات و مؤسسات بهداری و کارکنان و لوازمی که به موجب

این قرارداد و سایر قراردادهای بین‌المللی مربوط به نظایر این امور حمایت می‌شوند. به علاوه جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ، هلال احمر) می‌توانند در زمان صلح طبق قوانین ملی خود از نام و علامت صلیب سرخ در مورد سایر فعالیت‌های خویش بر طبق اصولی که به موجب کنفرانس‌های بین‌المللی صلیب سرخ مقرر شده، استفاده نمایند. (ماده ۴۴)

۳- ۵: برابر مقررات ماده (۵۳) قرارداد ژنو، استعمال علامت یا نام «صلیب سرخ» یا «صلیب ژنو» و همچنین استعمال هر گونه علامت یا نام تقلیدی برای افراد و شرکت‌ها و تجارت‌خانه‌های دولتی یا شخصی به استثنای آن‌هایی که به موجب این قرارداد ذی‌حق می‌باشند، در هر زمان اعم از هر منظوری که از استعمال آن در نظر باشد، ممنوع خواهد بود، ولو آن که تاریخ استعمال آن مقدم بر این قرارداد باشد.^(۱)

۴- فصل ششم از قرارداد ژنو راجع به بهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح در دریا (مواد ۴۱ الی ۴۵) نیز به موضوع "علامت مشخصه" اختصاص دارد.

۵- از جمله کشورهایی که سند نهایی کنفرانس سیاسی سال ۱۹۴۹ ژنو را امضا کرده‌اند، می‌توان آرژانتین، مصر، کوبا، شیلی، آمریکا، یونان، مجارستان، لبنان، پاکستان، سوریه، هندوستان، ایتالیا، هلند، سوئیس، ترکیه، نروژ، چین، فرانسه، کانادا، استرالیا و بلژیک را نام برد.^(۲)

۶- شرایط خاص تحقق جرم موضوع ماده (۱۲۷) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح عبارت‌اند از:
الف) استفاده غیرمجاز در زمان جنگ با دولتی که

قرارداد زنو را امضاء کرده است.

ب) استفاده در منطقه عملیاتی جنگی باشد.

ج) استفاده به صورت علنی باشد.

د) بدون حق و یا مجوز قانونی، استفاده گردد.

۷) یا توجه به شرایط مذکور در ماده (۱۲۷)،

چنانچه استفاده غیر مجاز در زمان صلح باشد و یا

در زمان جنگ باشد ولی در منطقه عملیاتی جنگی

نباشد یا علایم به صورت غیر علنی مورد استفاده

قرار گیرد، موضوع از شمول مقررات ماده (۱۲۷)

خارج است.

۸- منظور از استفاده به طور علنی، استفاده در

مرئی و منظر دیگران است و نشانه‌های هم‌ردیف

هلال احمر نیز علایم صلیب سرخ یا هلال سرخ یا

صلیب زنو و مانند آن می‌باشد.

۹- جرم موضوع ماده (۱۲۷) قانون مجازات

جرایم نیروهای مسلح، از لحاظ عنصر مادی، از جمله

جرایم مطلق بوده و تحقق آن منوط به حصول

نتیجه خاصی نیست.

۱۰- صرف سوء نیت عام یعنی عمد در ارتکاب

عمل یا عمد در فعل جهت تحقق جرم موضوع ماده

(۱۲۷) کفایت می‌کند و نیاز به قصد خاص یا سوء

نیت خاص ندارد.

ماده (۱۲۸): شروع به جرایم تعزیری جعل و

تزویر، سرقت، تخریب یا آتش زدن یا ائتلاف

تأسیسات یا اسلحه و مهمات یا وسایل و امکانات

نیروهای مسلح، تقلب و دسیسه در امور نظام

وظیفه، فروش غیر مجاز اموال نیروهای مسلح،

ارتشاء، اختلاس، اخاذی یا جرایم علیه امنیت

داخلی و خارجی جرم است و مرتکب حسب مورد به

حداقل مجازات جرایم مذکور محکوم

می‌شود.

تبصره ۱: در صورتی که عملیات و اقداماتی که

شروع به اجرای آن کرده، خود مستقلاً جرم باشد،

مرتکب به مجازات همان جرم محکوم می‌گردد.

تبصره ۲: هر گاه برای جرایم مذکور در این ماده

مجازات محارب مقرر شده باشد، اقداماتی که

شروع به جرم تلقی می‌شود در صورتی که در این

قانون برای آن‌ها مجازاتی تعیین نگردیده باشد،

مرتکب آن اقدامات به حبس از دو تا ده سال

محکوم می‌شود.

شرح ماده:

۱- موضوع ماده (۱۲۸) قانون مجازات جرایم

نیروهای مسلح، شروع به جرم است. برابر مقررات

ماده (۴۱) قانون مجازات اسلامی: «هر کس که

قصد ارتکاب جرمی کند و شروع به اجرای آن

نماید، لکن جرم منظور واقع نشود، چنانچه

اقدامات انجام گرفته جرم باشد، محکوم به مجازات

همان جرم می‌شود. برابر تبصره (۱) ماده (۴۱)،

مجرد قصد ارتکاب جرم و عملیات و اقداماتی که

فقط مقدمه جرم بوده و ارتباط مستقیم با وقوع جرم

نداشته باشد، شروع به جرم نبوده و از این حیث قابل

مجازات نیست.

همچنین وفق مقررات تبصره (۲) ماده مزبور،

کسی که شروع به جرمی کرده است، به میل خود

آن را ترک کند و اقدام انجام شده جرم باشد، از

موجبات تخفیف مجازات برخوردار خواهد شد.»

۲- در خصوص شروع به جرم تعاریف متعددی

ارایه شده است از جمله:

الف) ایجاد مقدمات موصله متصله به عمل

منظور^(۳)

ب) شروع به عملیات اجرایی جرم^(۴)

ج) ورود به مرحله اجرایی جرم به نحوی که

اعمال انجام شده متصل به جرم باشد.^(۵)

د) توسل به عوامل اجرایی جرم که اگر برای

متهم، انصراف حاصل نشود و عایقی نرسد، جرم

ناگزیر به وقوع می‌پیوندد. (رای شماره ۱۷۱۱/۱۸-۱۹

۲۹/۷/۱۹ شعبه دوم دیوان عالی کشور)^(۶)

در یک تعریف ساده‌تر آمده است: «شروع به جرم

در واقع آخرین مرحله‌ی قبل از جرم تام است به

نحوی که اگر مانع خارجی وجود نداشته باشد، جرم

منظور واقع می‌شود.»^(۷) همچنین شروع به جرم را

می‌توان شروع به اجرای رکن مادی جرم، مشروط

بر آن که جرم به صورت تام و کامل محقق نشود،

دانست.

۳- مراحل تحقق جرم عبارت‌اند از: «مرحله اول:

تفکر و برنامه‌ریزی که در این مرحله، مجرم در

ذهن خود نحوه ارتکاب جرم را می‌پروراند. مرحله

دوم: تهیه مقدمات جرم از قبیل اسلحه، مرحله

سوم، شروع به اجرای آن است که در آن، مرتکب

عملیات خود را آغاز می‌کند و سرانجام در مرحله

چهارم، نتیجه جرم حاصل می‌شود.^(۸)

۴- قانون مجازات اسلامی در مبحث شروع به

جرم تغییرات و در مواردی ابهاماتی به وجود آورده

که بعضی از آن‌ها به اختصار ذکر می‌گردد.

الف) مجازات شروع به جرم در مقررات کلی ماده

(۴۱) حذف شده و صرفاً به مجازات اقدامات صورت

گرفته که عنوان مجرمانه دارند اشاره شده است.

ب) موضوع مهم و اساسی "تاتمام ماندن یزه یا

معلق ماندن قصد مرتکب به عللی که خارج از اراده

او باشد"، که در قوانین قبلی ذکر گردیده بود،

تصریح نشده است.

ج) مقررات ماده (۲۳) قانون مجازات عمومی و

ماده (۱۸) قانون راجع به مجازات اسلامی، مبنی بر

این که: «شروع به جرم در صورتی قابل مجازات

است که در قانون تصریح شده باشد، نیز قید

نگردیده است.»

برابر نظر یکی از حقوقدانان، قانون مجازات

اسلامی در مورد شروع به جرم تحول بزرگی به

وجود آورده است، که گرچه این تحول را نمی‌توان

مثبت پنداشت، اما عدول از رویه سابق قانون جزا

محسوب می‌شود که شروع به جرم را به عنوان یک

قاعده کلی قابل مجازات می‌دانست، چرا که به

موجب این ماده (ماده ۴۱ قانون مجازات اسلامی)

اصل و قاعده در شروع به جرم، غیر قابل مجازات

بودن آن است و موارد استثنا باید بیان شود.^(۹)

شعبا عنایت به مراتب یاد شده، شرایط تحقق

شروع به جرم و مجازات مرتکب بدین شرح

می‌باشد:

الف) وجود قصد مجرمانه و اراده ارتکاب جرم،

ب) آغاز کردن عملیات اجرایی عنصر مادی جرم،

ج) متوقف ماندن عملیات اجرایی یا معلق ماندن

قصد مرتکب به عللی که خارج از اراده او می‌باشد،

د) تصریح مجازات شروع به جرم مورد نظر در

قانون.

ع- در خصوص نحوه تشخیص شروع به جرم،

سه نظریه مهم به شرح ذیل توسط حقوقدانان و

مکاتب حقوقی رایج شده است:

۱۶- نظریه عینی: براساس این نظر به محض

این که مرتکب یکی از اجزای تشکیل دهنده جرم را

انجام داد، شروع به جرم تحقق پیدا می‌کند و قصد

وی اهمیت خاصی ندارد و خطری برای جامعه ندارد، مثلاً در جرم سرقت همین که مال دیگری در دست مرتکب یافت شد و بدین وسیله بر مال دیگری وضع ید کرد، در صورت عدم تحقق جرم تام، شروع به جرم به وقوع پیوسته است.

۲-۶) نظریه ذهنی: براساس این نظریه، عملیات مادی مرتکب در صورتی که مبین قصد مجرمانه او باشد، شروع به جرم مصداق دارد، بنابراین نیت مجرمانه مبنای تشخیص شروع به جرم است و باید عملیات انجام شده، حکایت از سوء نیت مرتکب داشته باشد.

۳-۶) نظریه مختلطاً: به موجب این نظر که توسط مکتب تحقیقی ارایه شده است و در واقع ترکیبی از نظریات عینی و ذهنی می باشد، چنانچه عملیات اجرایی مرتکب، حمل بر ارتکاب جرم شود و نتوان توجیه دیگری برای آن داشت، شروع به جرم تحقق می یابد. در این نظر هم عملیات مادی انجام شده می تواند ملاک باشد و هم قصد مرتکب.

به عنوان مثال، اگر فردی شب هنگام وارد منزل دیگری گردد و با برداشتن مالی خارج شود، آیا به جز سرقت، می توان توجیه دیگری در خصوص فعل ارتكابی وی داشت. پس در این فرض هم قصد سرقت مرتکب محرز است و هم رفتار مجرمانه وی حکایت از این امر دارد.

۷- مجرد قصد ارتکاب جرم و عملیات و اقدامات مقدماتی که ارتباط مستقیم با وقوع جرم نداشته باشد، شروع به جرم نبوده و از این حیث قابل مجازات نیست.

۸- برابر مقررات تبصره (۲) ماده (۴۱) قانون مجازات اسلامی، کسی که شروع به جرمی کرده است، چنانچه به میل خود آن را ترک کند و اقدام انجام شده جرم باشد، از موجبات تخفیف مجازات برخوردار خواهد شد.

۹- شروع به جرم وقتی قابل مجازات است که در قانون تصریح شده باشد. برابر رأی وحدت رویه شماره ۷۸/۴/۸۶۳۵ هیأت عمومی دیوان عالی کشور،^{۱۱۰} به صراحت ماده (۴۱) قانون مجازات اسلامی شروع به جرم در صورتی جرم و قابل مجازات است که در قانون پیش بینی و به آن اشاره شده باشد و در فصل مربوط به سرقت و ربودن مال

غیر، فقط شروع به سرقت های موضوع مواد (۶۵۱) الی (۶۵۴) جرم شناخته شده است و در غیر موارد مذکور از جمله ماده (۶۵۶) قانون مزبور به جهت عدم تصریح در قانون، جرم نبوده و قابل مجازات نمی باشد، مگر آن که عمل انجام شده جرم باشد که در این صورت منحصرأ به مجازات همان عمل محکوم خواهد شد.^{۱۱۱} اداره حقوقی قوه قضاییه نیز در نظریه مشورتی خود اعلام نموده: که اگر شروع به جرم قانوناً جرم نباشد، نمی توان برای آن مجازات تعیین نمود.^{۱۱۲} همچنین مرجع مزبور در نظریه دیگر مقرر نموده که: شروع به جرم اگر برای آن مجازات تعیین شده باشد یا آن مقدار عمل انجام شده، فی نفسه جرم باشد، قابل تعقیب و مجازات است.^{۱۱۳} اداره حقوقی قوه قضاییه در نظریه دیگر در همین ارتباط، اعلام نموده است: «در مورد شروع به جرم، ماده (۴۱) قانون مجازات اسلامی و تبصره های آن حاکم است. در مواردی که برای شروع به جرمی در قانون، مجازات تعیین نشده، اعمال مجازات و جاهت قانونی ندارد. ماده (۴۱) قانون مزبور در مقام تعریف شروع به جرم می باشد نه نسخ موادی از قوانین کیفری که شروع به جرم را قابل مجازات دانسته است.^{۱۱۴}»

۱۰- در صورت ایجاد حریق عمدی که بعد از سرقت از بانک انجام گرفته است، چنان چه مأموران آتش نشانی مبادرت به اطفاء حریق نمایند، در این صورت عمل مأمورین از جمله موانع خارجی در بی اثر ماندن جرم محسوب نمی شود تا به صرف عدم مدخلیت اراده مرتکب، عمل ارتكابی شروع به سرقت محسوب گردد، بلکه با صرف آتش گرفتن اموال، جرم محقق می شود.^{۱۱۵}

۱۱- در خصوص اجتماع شروع به جرم و جرم تام از یک نوع، فقط یک مجازات با لحاظ قرار دادن علل مشدده کیفر تعیین می شود و مقررات تعدد مادی جرم در خصوص جرایم مختلف قابل اعمال نیست. اداره حقوقی قوه قضاییه نیز در این مورد اعلام نموده: «جرم سرقت و شروع به سرقت، دو جرم مختلف محسوب نمی شوند که برای هر کدام مجازات خاص تعیین و هر دو مجازات اجرا شود.^{۱۱۶}» مرجع مزبور در نظریه مشورتی شماره ۷۸/۴/۱۶-۷/۲۶۵۶ نیز اظهار نظر مشابهی در

خصوص ارتکاب یک فقره جرم کامل کلاهبرداری و یک فقره شروع به کلاهبرداری نموده است. شعبه دوم دیوان عالی کشور نیز به موجب دادنامه شماره ۷۲/۳/۹-۲/۱۳۴-۲۲/۳/۹ چنین اظهار نظر نموده است: «تعیین دو مجازات، یکی برای شرکت در سرقت و دیگری برای شروع به سرقت در مورد جرم واحد، مجوز قانونی ندارد.»

۱۲- در ماده (۱۲۸) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح، مجازات شروع به جرایم تصریح شده در ماده قانونی مزبور، حداقل مجازات جرایم مذکور، تعیین شده است. حال سؤال این است که در مورد مجازات هایی که فاقد حداقل است، مانند تنزیل درجه یا رتبه یا اخراج یا جزای نقدی، موضوع مواد (۱۱۸) و (۱۱۹) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح، مجازات مرتکب چگونه خواهد بود؟

در پاسخ باید گفت، در این موارد تعیین مجازات مرتکب شروع به جرم موضوعاً منتفی است و اصل تفسیر مضیق قوانین جزایی و تفسیر به نفع متهم نیز این نظر را تأیید می کند. بنابراین در این موارد تعیین مجازات جایگزین یا تبدیل مجازاتی که فاقد حداقل است به نوع دیگر، فاقد مجوز قانونی و برخلاف موازین حقوقی می باشد. البته در مورد جزای نقدی علاوه بر استدلال یاد شده، از این حیث نیز که در شروع به جرم اختلاس یا ارتشاء وجه یا مالی اخذ و یا تصاحب نشده که مستلزم پرداخت جزای نقدی معادل وجه یا قیمت مال مأخوذ و یا معادل دو برابر وجه یا بهای مال مورد اختلاس باشد، تعیین جزای نقدی برای مرتکب شروع به جرایم ارتشاء و اختلاس سالبه به انتفاء موضوع می باشد. در خصوص این سؤال در یک نظر دیگر آمده است: «در جهت رفع این ابهام و عمل به اصل تفسیر قوانین کیفری به نفع متهم باید به سایر قوانین مرتبط مراجعه کرد. در بند (الف) ماده (۱۱۶) قانون استخدام ناجا، قانونگذار تصریح کرده است که: «انفصال دایم در حکم اخراج می باشد.» بنابراین به جهت مشخص بودن حداقل مجازات انفصال دایم که همان انفصال موقت (حداکثر تا یک سال) می باشد، باید مقام قضایی به منظور جلوگیری از تضییع حقوق متهم، انفصال موقت را مورد حکم قرار دهد.»^{۱۱۷}

۱۳- برابر مقررات تبصره (۱) ماده (۱۲۸) در صورتی که عملیات و اقداماتی که شروع به اجرای آن کرده، خود مستقلاً جرم باشد، مرتکب به مجازات همان جرم محکوم می‌گردد. به عنوان مثال چنانچه فرد نظامی با جعل سند، شروع به جرم اختلاس نماید، لکن به عللی که خارج از اراده او است، جرم تام اختلاس تحقق نیابد، برابر مقررات تبصره مزبور، به مجازات جعل سند محکوم خواهد شد. در صورتی که وفق مقررات ماده (۶) قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری: «مجازات شروع به اختلاس، حسب مورد حداقل مجازات مقرر در همان مورد خواهد بود و در صورتی که نفس عمل انجام شده، نیز جرم باشد، شروع کننده به مجازات آن جرم نیز محکوم می‌شود.» بنابراین برابر مقررات یاد شده، در صورتی که فردی با جعل سند، شروع به اختلاس نماید، هم به مجازات جعل محکوم می‌شود و هم به مجازات شروع به اختلاس. بدیهی است این روش دو گانه در وضع قوانین مطلوب نیست. البته مقررات تبصره (۱) ماده (۱۲۸) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح با قواعد کلی ماده (۴۱) قانون مجازات اسلامی مطابقت دارد، ولی مقررات ماده (۶) قانون تشدید مجازات... با عمومات ماده (۴۱) هماهنگی ندارد. مقررات ماده (۶) قانون تشدید مجازات... در تبصره (۲) ماده (۱) و تبصره (۳) ماده (۳) قانون موصوف در خصوص شروع به جرایم کلاهبرداری و ارتشاء نیز پیش‌بینی شده است. نکته قابل توجه این است که اگر اختلاس توأم با جعل سند و نظایر آن باشد، برابر مقررات تبصره (۲) ماده (۵) قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری، مجازات مرتکب تشدید می‌شود، ولی یک کیفر تعیین می‌گردد، در صورتی وفق مقررات تبصره (۱) ماده (۱۱۹) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح، در این فرض مرتکب به مجازات هر دو جرم جعل و اختلاس محکوم می‌شود.

۱۴- در تبصره (۲) ماده (۱۲۸)، مجازات شروع به جرایم مذکور در ماده که برای آن‌ها مجازات محارب تعیین شده است، دو تا ده سال حبس تعیین شده است، مشروط بر این که در این قانون مجازات

خاص دیگری معین نشده باشد.

۱۵- کمیسیون قضایی و حقوقی سازمان قضایی نیروهای مسلح در نظریه مشورتی خود اعلام نموده: «منظور از جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی اشاره شده، در ماده (۱۲۸) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح، جرایم اخصاء شده در فصل دوم قانون یاد شده (مواد ۱۷ الی ۲۸) می‌باشد و با عنایت به قید «این قانون» در تبصره (۲) ماده (۱۲۸)، دامنه شمول ماده موصوف، صرفاً محدود به قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح است و در نتیجه کلیه افرادی که برابر این قانون قابل تعقیب و مجازات می‌باشند، شروع به جرم آنان نیز در حدود مقررات ماده (۱۲۸) قابل تعقیب و مجازات است.»^(۱۶)

ماده (۱۲۹): جرایمی که پس از اعلام رسمی خاتمه درگیری‌های مستقیم رزمی با دشمن و قبل از امضاء قرارداد صلح واقع می‌شود، از نظر این قانون جرم در زمان صلح محسوب می‌گردد.

شرح ماده:

۱- با عنایت به این که مجازات بعضی از جرایم به خصوص جرایم برخلاف تکالیف نظامی در زمان جنگ با زمان صلح تفاوت دارد و وضعیتی که در آن خاتمه درگیری مستقیم رزمی با دشمن رسماً اعلام شده و از طرفی قرارداد صلح نیز امضا نشده است، منطبق با هیچ یک از دو حالت «زمان جنگ» یا «زمان صلح» نیست، بنابراین مقتن به منظور تعیین تکلیف موضوع از حیث مجازات جرایم نیروهای مسلح، مقررات ماده (۱۲۹) را وضع نموده است.

۲- در حقوق بین‌الملل، جنگ چنین تعریف شده است: «مجموعه عملیات و اقدامات قهرآمیز مسلحانه‌ای است که در چارچوب مناسبات کشورها (دو یا چند کشور) روی می‌دهد و موجب اجرای قواعد خاصی در کل مناسبات آن‌ها با یکدیگر و همچنین با کشورهای ثالث می‌شود.»^(۱۷)

۳- منظور از قرارداد صلح در حقوق بین‌الملل عمومی، قرارداد بین دول متخاصم است که به موجب آن شروط روابط آینده خود را بر اساس صلحی که در آن قرارداد یا قبلاً واقع شده است، معین می‌کنند.^(۱۸)

۴- در حقوق بین‌الملل عمومی، منظور از «حفظ

صلح» عملیاتی است که با رضایت کلی طرف‌های اختلاف، به عنوان بخشی از روند صلح مورد توافق طرفین و با حمایت تلاش‌هایی که برای ترویج امنیت و اعتماد به منظور دستیابی به راه حل صلح‌جویانه بلند مدت، صورت می‌گیرد.^(۱۹)

۵- مقررات ماده (۱۲۹) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح، صرفاً ناظر بر مجازات جرایم نیروهای مسلح و آثار مترتب بر آن می‌باشد و ارتباطی با سایر قواعد و مقررات حقوق داخلی و یا حقوق بین‌الملل ندارد.

ادامه دارد...

بی‌نوشت‌ها:

۱) مراجعه شود به مجموعه اسناد بین‌المللی حقوق بشر، امیر ارجمند، دکتر ارشد بشر.

۲) ناصرزاده، هوشنگ، اعلامیه‌های حقوق بشر، چاپ اول، صص ۵۴۳ و ۵۴۴.

۳) دکتر حائری شاه باغ، شرح قانون مجازات عمومی

۴) دکتر محمد باهری، حقوق جزای عمومی

۵) دکتر رضا نوربها، زمینه حقوق جزای عمومی

۶) به نقل از قانون مجازات اسلامی در نظم حقوق کنونی، شکری، رضا - سیروس، قادر.

۷) بررسی جرم اختلاس، دلیر، دکتر حمید، «گروه پژوهش‌های قضایی سازمان قضایی ن.م.»

۸) دکتر محسنی، حقوق جزای عمومی، جلد دوم، صص ۱۵۴ و ۱۵۵.

۹) دکتر زراعت، عباس، شرح قانون مجازات اسلامی (بخش کلیات)، چاپ سوم، صص ۳۰۲.

۱۰) نظریه شماره ۷/۸۹۲-۷/۸۹۲-۶۵/۲/۹ اداره حقوقی قوه قضاییه.

۱۱) نظریه مشورتی شماره ۷/۸۰۶۶-۷/۸۰۶۶-۷۲/۱۲/۱۷ اداره حقوقی قوه قضاییه.

۱۲) نظریه مشورتی شماره ۷/۳۳۵۶-۷/۳۳۵۶-۷۴/۶/۲۴ اداره حقوقی قوه قضاییه.

۱۳) رأی اصرازی شماره ۱۳۵-۱۳۵-۱۳۴۷/۹/۲۰ هیأت عمومی دیوان عالی کشور.

۱۴) نظریه مشورتی شماره ۷/۵۴۵۰-۷/۵۴۵۰-۷۴/۱۱/۱۰ اداره حقوقی قوه قضاییه.

۱۵) رضوی، محمد، حقوق کیفری نیروهای مسلح، صص ۵۹.

۱۶) نظریه مشورتی شماره ۷/۲/۵۲۶۷۲۲-۷/۲/۵۲۶۷۲۲-۸۶/۸/۲۳ کمیسیون قضایی سازمان قضایی ن.م.

۱۷) ضیایی بیگدلی، دکتر محمدرضا، حقوق بین‌المللی عمومی، چاپ سی و چهارم، صص ۵۵۳.

۱۸) جعفری لنگرودی، دکتر محمد جعفر، مبسوط در ترمینولوژی حقوق، جلد چهارم.

۱۹) قواعد کاربردی حقوق مخاصمات مسلحانه، ترجمه کمیته ملی حقوق بشر دوستانه، چاپ اول، صص ۱۹۱.